

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	29.12.2019
Received / Makale Geliş	08.11.2019	Published / Yayınlanma	31.12.2019

DÜNYADAN UYGULAMA ÖRNEKLERİ EKSENİNDE KATILIM BANKACILIĞI PARTICIPATION BANKING ON THE AXIS OF APPLICATION EXAMPLES FROM THE WORLD

Dr. Öğr. Üyesi Nihat DOĞANALP

Selçuk Üniversitesi, Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, Konya / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-4934-179X

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1696>

Reference: Doğanalp, N. (2019). Dünyadan uygulama örnekleri ekseninde katılım bankacılığı. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(48), 4566-4572.

ÖZET

Dünya ekonomi literatürüne bundan 50 yıl önce bir düşünce olarak giren faizsiz bankacılık sistemi, 1970'li yıllarda düşünce aşamasından uygulama aşamasına geçerek 197'de ilk faizsiz banka Mısır' da kurulmuştur. Bugün dünyada sadece İslam ülkelerinde değil özellikle Birleşik Krallık ve ABD gibi finans sektörünün çok ileri seviyelerde olduğu ülkelerde de faizsiz bankacılık sistemi çok ilerlemiş durumdadır.

Ülkemizde 1983 yılında kuruluş izni verilen ilk adıyla Özel Finans Kurumları, 1985 yılında faaliyete başlamış ve 2006 yılından itibaren Katılım Bankaları olarak adlandırılmıştır. Dünyada özellikle son on yıldır çok büyük bir gelişme kaydetmiş olan Katılım Bankaları, Türkiye' de özellikle 2001 yılından sonra büyük bir atılım içerisine girmiş ve diğer ticari bankalar ile rekabet edebilir hale gelmişlerdir. Bunda 1999 ve 2001 yıllarında yapılan yasal değişikliklerle Katılım Bankalarının Bankalar Kanunu'na tabi olması ve ticari bankalar ile eşit haklara kavuşmasının büyük katkısı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Faizsiz Bankacılık, İslami Bankacılık, Katılım Bankacılığı, Özel Finans Kurumu.

ABSTRACT

The interest-free banking system which entered into the world economic literature as though 50 years ago started to come out from the thought stage in the 1970s and in 1971 the first interest-free bank was established in Egypt. Today, the interest-free banking system has progressed not only in Islamic countries but also in countries where the financial sector such as the United Kingdom and the US are at a very advanced level.

Private Finance Institutions with the first name, which was established in 1983 in our country, started its activities in 1985 and since 2006, it has been called as Participation Banks. The Participation Banks, which have made great progress especially in the last decade in the world, have made a great leap in Turkey especially after 2001 and have become able to compete with other commercial banks. With the legislative changes made in 1999 and 2001, Participation Banks are subject to the Banking Law and have great contribution in achieving equal rights with commercial banks.

Keywords: Interest Free Banking, Islamic Banking, Participation Banking, Private Finance Institution.

1. GİRİŞ

Günümüzden yarım asır kadar önce başlayan faizsiz finans çalışmaları, özellikle 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizinden sonra hızlı bir gelişme göstermiş, mevcut konvansiyonel bankacılık sistemine alternatif olmuş ve bugün uluslararası finans piyasalarında ciddi bir ağırlık kazanmaya başlamıştır. Önceleri İslam ülkeleri tarafından ülkelerindeki ya da bölgelerindeki atıl kaynakların ticarete kazandırılması amacıyla yerel olarak kurulan İslami finans kuruluşları; daha sonra hızla zenginleşen Ortadoğu ülkelerinin sermaye fazlasının değerlendirilmesi amacıyla dünyanın çeşitli ülkelerinde uluslararası büyüklüğe sahip bankalarca da kullanılmaya başlanmıştır.

1983 yılında ülkemizde ekonomi hayatına giren özel finans kurumları, çeşitli aşamalardan geçerek günün ekonomik şartlarına uyum sağlamışlar ve 2005 yılında "Katılım Bankaları" adını alarak

faaliyetlerine devam etmektedirler. Katılım bankacılığı Türkiye’de son çeyrek asırda doğmuş olmasına rağmen, hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir. Ülkemizde faiz hassasiyeti bulunan toplumsal kesimin ve devletin katılım bankacılığına olan ilgisi ve yatırımları her geçen gün artmaktadır. 2014 yılından itibaren devletin katılım bankaları kurma ve bu sektörün geliştirilmesi yönünde adımlar attığı görülmektedir.

Ayrıca, son on yıl içerisinde yaşanan küresel finansal krizler neticesinde konvansiyonel bankacılık sisteminin sorgulanmaya başlanması, ülkelerin faizsiz bankacılık modelini gündemlerine almasını ve bu sektörün gelişimini hızlandırmasını beraberinde getirmiştir. Son beş yılda yıllık ortalama yüzde 17 büyüme kaydeden küresel faizsiz bankacılık sisteminin, önümüzdeki beş yıllık dönem boyunca da aynı yüksek büyüme eğilimini istikrarlı bir şekilde sürdürmesi ve 2019 yılı itibarıyla toplam varlıkların 2 trilyon USD’ ye ulaşması beklenmektedir. Ülkemizde ise, katılım bankalarının, bankacılık sektörü içindeki toplam varlık payı son on yılda %2’den %5,2 düzeyine yükselmiştir. Ülkemizde katılım bankacılığının gelişimi, kamu sektörü tarafından desteklenmekte; sukuk ihraçları ve kamu banka yatırımları son dönemde önemini artıran konular arasında yer almaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İslami finans kavramı, genel olarak her türlü finansal faaliyet ve işlemlerin İslami kurallar çerçevesinde uygulandığı ekonomik sistemdir. İslam dinine göre faizin haram kabul edilmesi nedeniyle, modern finans anlayışına alternatif bir alan olarak değerlendirilen İslami finans akımı son yıllardaki gelişmeler ışığında küresel finans piyasalarında alternatif bir alan olarak hızla gelişmektedir. Bu bağlamda İslami finansman yöntemlerinin tümü; faizli işlemlerin yasak olması ve İslam dininin iş ahlakının korunması ilkeleri üzerine kurulmuştur.

İslami bankacılık endüstrisinin ilerlemesi, farklı siyasi/kültürel, dini ortamlara ve finansal yapılarına bağlı olarak farklı ülkelerde/bölgelerde farklı yollar izlemiştir. Tam teşekküllü İslami bankalar ilk olarak Suudi Arabistan (1974), Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) (1975), Kuveyt (1977), Bahreyn (1978) ve Malezya’da (1983) kuruldu. İslami bankacılık dünyaya yayılırken, İran (1979), Pakistan (1980) ve Sudan (1984) bankacılık sistemlerini İslami bankacılığa dönüştürmeye çalıştı. Ancak Sudan ve Pakistan ayrıldı ve daha sonra ikili bir bankacılık sistemine döndü (İmam ve Kpodar, 2010). İran faizle ilgili işlemleri yasaklasa da, faizin para ve bankacılık sisteminden tamamen kaldırılmadığı söylenmektedir (Hassani, 2010). İngiltere’nin İslami bankacılık ile etkileşimi toptan bankacılık ile başladı. İngiltere bankaları, Londra Metal Borsası oranlarına göre Körfez bölgesindeki IB’lere murābahah işaretli hesaplar yatırdı. Daha sonra, İngiltere’nin ilk İslami Bankası 1982’de kuruldu (Ainley vd., 2009).

Faizsiz bankacılık, İslami bankacılık veya katılım bankacılığı, İslami esaslara göre yapılan özellikle faiz hassasiyeti olan fon sahiplerine yönelik uygulamaya konmuş bir bankacılık türü olup bu bankalarda temel bankacılık hizmetlerinin yanı sıra fon arz edenlerden fon talep edenlere fonların faizsiz varlıklar aracılığıyla aktarılmasını sağlayan uygulamalar da yer almaktadır (Goaied ve Sassi, 2010: 110).

Faizsiz bankacılık, fon toplama ve fon kullandırma faaliyetleri ile diğer bütün bankacılık işlemlerinde faizin kullanılmadığı, parasal işlemlerle mal ve hizmet hareketlerinin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu ve her para hareketinin mutlaka bir mal veya hizmete karşılık geldiği, gelirin kâr ve zarar ortaklığı esasına göre bölüştüğü finansal sistemdir (URL 1).

Katılım Bankası, sermayesine ek olarak yurt dışından ve yurt içinden özel cari hesaplar ve kâr/zarara katılma hakkı veren hesaplar yoluyla fon toplayıp, ekonomiye fon tahsis etmek amacıyla faaliyet gösteren ve toplanan fonları mevzuatında belirtilen yöntemlerle, her türlü zirai, ticari faaliyetlerin ve hizmetlerin finansmanında, ortak yatırımlarda, yurt dışı teminat mektubu verilmesinde, ihracat ve ithalatın finansmanında, yatırımlara ilişkin donanımların temin edilip, firmalara taksitle satılması veya kiraya verilmesi gibi hususlarda kullandırabilen mali kuruluştur (Özel Finans Kurumlarının Kurulmasına ilişkin 16.12.1998 gün ve 83/7506 Sayılı Kararname, 2016).

Katılım bankacılığı, İslami finans sistemi içerisinde yer alan ve faizsiz bankacılık yapan bir yapıyı ifade eder. İslami finans, her türlü finansal faaliyet ve işlemlerin İslami kurallar çerçevesinde uygulandığı sistemdir. İslam dinine göre faizin haram kabul edilmesi nedeniyle, İslami finans modern finans anlayışına alternatif olarak kabul edilmiştir (Serpam, 2013).

1 Kasım 2005 tarih ve 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nda;

Katılım bankası, bu kanuna göre özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini;

Özel cari hesap, katılım bankalarında açılabilen ve istenildiğinde kısmen veya tamamen her an geri çekilebilme özelliği taşıyan ve karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeyen fonların oluşturduğu hesapları;

Katılma hesabı, katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullandırılmasından doğacak kâr veya zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesapları;

Katılım fonu, katılım bankaları nezdinde açtırılan gerçek ve tüzel kişilere ait özel cari hesap ve katılma hesaplarında yer alan parayı, ifade etmektedir.

Katılım bankaları, finansal sektörde faaliyet gösteren, bankacılık hizmetleri sunan ve reel ekonomiyi finanse eden kuruluşlardır. Katılım bankaları, tasarruf sahiplerinden topladıkları fonların, faizsiz finansman ilkeleri çerçevesinde ticaret ve sanayide değerlendirilmesini sağlar, bu faaliyetler sonucu oluşan kâr veya zararı tasarruf sahipleriyle paylaşırlar. TL, USD ve EUR bazında ve farklı vade gruplarında katılım hesaplarında toplanan fonlar; konut kredisi, taşıt kredisi, kurumsal finansman desteği, bireysel finansman desteği, leasing, kâr veya zarar ortaklığı vb. yöntemler ile değerlendirilirler. Bireysel tüketicilerin, üreticilerin, tacir ve sanayicilerin ihtiyaç duyduğu menkul, gayrimenkul, hammadde, makine ve teçhizatının tedarik edilmesi bahsi geçen bu yöntemler aracılığıyla sağlanmaktadır. Katılım bankalarının varlık nedeni ve altın kuralı "Faizsizlik İlkesi"dir. "Faizsizlik İlkesi"nin özü de;

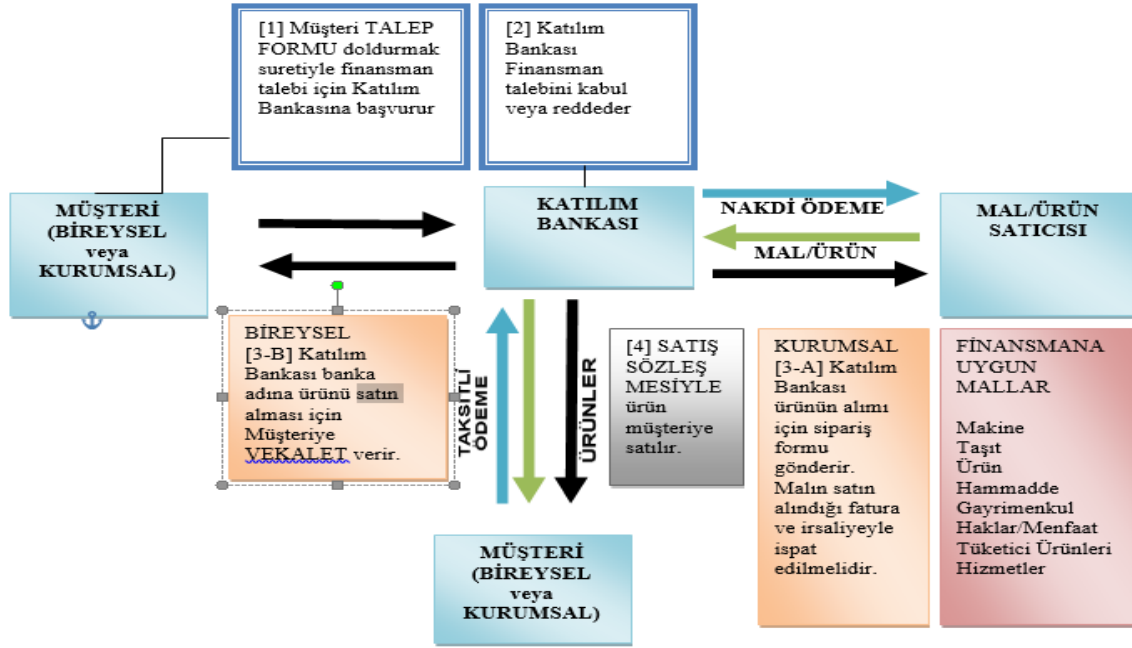
- 1) Fon toplarken "sabit bir getiri" taahhüt etmemek,
- 2) Fon kullandırırken nakit kredi vermeyip, malı "peşin" alıp vadeli "satmak"tır (URL 2).

Katılım bankacılığı, İslami hukuk sistemine paralel olarak düzenlenmiş, çalışma ilkelerini başta Kur'an ve Sünnet olmak üzere İslami kaynaklara dayandıran bir finans alt sistemidir. İslami bankalar, faizsiz çalışması ve risk paylaşımı getirmesi sebebiyle geleneksel bankalardan ayrılır (Parlakkaya ve Çürük, 2011: 398).

3. KATILIM BANKACILIĞININ ORTAYA ÇIKIŞI VE İŞLEYİŞİ

Türkiye'de ve dünyada halkın bir kesimi, faiz gelirinden uzak durmaktadır. Bu nedenle klasik bankalara gitmeyen fonlar atıl kalmaktadır. Bu durum hem genel ekonomi açısından, hem de tasarruf sahibi açısından bir kayıptır. Katılım bankaları, mali sektörde bir yenilik olarak, faiz endişesi nedeniyle klasik bankalara gitmeyen fonları ekonomiye kazandırmak ve tasarruf sahiplerinin fonlarını güvenle saklamalarına ve değerlendirmelerine yardımcı olmak amacıyla kurulmuştur. Kuruluş aşamasında, dalında uzman kişilerin oluşturduğu heyetlerin görüşleri doğrultusunda ve dünyadaki uygulamalarından örnek alınarak, bu bankaların topladığı fonları değerlendirmek için yöntemler tespit edilmiştir. Bu yöntemlerle elde edilen kazancın faizden esaslı olarak farklılık gösterdiği konusunda bir görüş birliği oluşmuştur (URL 1).

Pek çok ekonomik ve sosyal kurum toplum ihtiyaçlarının zorlaması ve yönlendirmesi sonucu ortaya çıkar. Sosyo-ekonomik bir kurum olan Katılım bankacılığının doğmasına etki eden faktörlerin başında da toplumsal ihtiyaçlar gelmektedir. İslami kesimin, dinen yasak olmasından dolayı faiz olgusuna ve faizle işlem yapan kuruluşlara yaklaşımı İslami bankacılığın doğuşuna zemin hazırlamıştır. Son yıllarda mali piyasalarda yaşanan küresel gelişmeler para ve sermaye piyasalarında yeni finansal yatırım araçlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerin mali piyasalarında yaşanan büyük ilerlemeler, az gelişmiş ülkelerdeki mali piyasaları da olumlu etkilemiştir. Az gelişmiş ülkelerin dünya ticaretinden daha fazla pay alabilmeleri ve bu ülkelerin kalkınmalarının önünde en büyük engel olan sermaye yetersizliği sorunu, bu ülkeleri çeşitli yöntemler geliştirmeye itmiştir. Az gelişmiş ülkeler, özellikle Ortadoğu'da toplanan Petro-Dolarların Avrupa ve Amerika gibi ülkelerde değerlendirilmesi yerine, kendi ülkelerinin ve diğer Müslüman ülkelerin kalkınmasında sermaye olarak kullanılmasını sağlamak için faizsiz bankacılık sektörünü geliştirme ihtiyacı duymuşlardır. Katılım bankacılığında işleyiş süreci aşağıdaki şekil yardımıyla gösterilmiştir.

Şekil 1: Katılım Bankacılığında Bireysel ve Kurumsal Finansman **Kaynak:** www.kuveytturk.com.tr

4. DÜNYADAN KATILIM BANKACILIĞI UYGULAMA ÖRNEKLERİ

4.1. Mısır

İlk faizsiz bankacılık girişimi 1963 yılında Mısır'da Mit-Gamr'de hayata geçirilmiş, 1966'da 9 şubeye ulaşmış ancak 1977 yılında Mısır hükümeti tarafından kapatılmıştır (Uçar, 1989). Faizsiz bankacılığın gelişmesinde Mısır'ın özel bir yeri vardır, Mısır'da ikinci faizsiz banka Kahire'de hükümete bağlı olarak 1972 yılında Nasser Sosyal Bankası adıyla kurulmuştur. Bu banka kuruluş amacı olarak sosyal güvenlik sistemini geliştirmek için sosyal sigorta ve kredisi, üretim kredisi, sosyal yardımlar ve İslami prensiplere uygun mevduat kabulü gibi işlemler yapmıştır. Yine Mısır'da bir diğer önemli faizsiz banka olan Mısır Faisal İslam Bankası 1977 yılında Mısır-Suudi Arabistan ortaklığında kurulmuştur. 1980 yılında, İslami Yatırım ve Kalkınma Bankası (IIBID) faaliyete geçmiştir. Mısır'da bunlara ek olarak 1920 yılından beri faaliyet gösteren Mısır Bankası, 1980 yılından sonra klasik bankacılık işlevlerinin yanı sıra İslam bankacılığı faaliyetlerine de başlamıştır.

4.2. Suudi Arabistan

Diğer ülkelerden farklı olarak Suudi Arabistan'daki ulemanın riba konusundaki tavrı son derece katı olduğu için, Suudi Arabistan'da faize kesinlikle izin verilmemektedir. Suudi Arabistan'da faiz içeren meseleler, idari mahkemelerce yargılanmakta, bu mahkemeler finansal ve ticari meselelerde faize izin veren hüküm verememektedirler.

1980 yılından sonra faizsiz bankacılığa izin verilen Suudi Arabistan'ın önde gelen devlet ve iş adamlarının çok büyük katkıları olmuştur (Uçar, 1989). Suudi Hükümeti 1975'te Cidde'deki İslam Kalkınma Bankası'nın kurulmasına da öncülük etmiş olup bu alanda en güçlü ve en etkili üç özel finansal kurum olan Dar Al-Maal Al-Islami (DMI) Group, Al Rajhi Bankacılık Yatırım Şirketi ve Dallah Albaraka Group yine Suudi Arabistan kökenlidir.

Suudi Arabistan'ın ilk İslam bankası olan Al-Rajhi Company'e, faizsiz bankacılık izni 1983 yılında verilmiş ve leasing konusunda dünyanın en büyük mali kuruluşlarından birisi haline gelmiştir. Leasing alanında faaliyet gösteren ve dünyanın çeşitli ülkelerinde yatırımları bulunan diğer güçlü bir şirket de Dallah Grubu'dur. Suudi Arabistan'da Dar-Al mal Al-İslam (DMI) ve İslam Kalkınma Bankası, National Commercial Bank gibi çok büyük sermayelerin yer aldığı bankalar bulunmaktadır.

4.3. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Ticaret Kanunu, faize bir takım sınırlamalar getirmektedir. BAE’de ticari borçlarda belli bir oranı geçmeyecek şekilde faiz alınabilmekte, ancak ticari olmayan borçlarda faiz almak Ceza Kanunu’na göre suç kabul edilmektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri olarak bilinen ülkeler Abu Dhabi, Sharjah, Ras al-Khaimah, Fujairah, Ajman ve Umm al-Qaivan’dan oluşmaktadır. Kuveyt gibi ödemeler bilançosu fazla veren bir ülkedir. Bunlardan Abu Dhabi, Sharjah, Ras al-Khaimah uluslararası piyasalarda, özellikle kıyı bankacılığı (Off-shore banking) uygulamaları gelişmiştir. Faizsiz bankacılık sistemini ilk uygulayan ülkelerden biri olan BAE’de Dubai İslam Bankası 1975 yılında faaliyete başlamıştır. Bu bankanın başlıca faaliyetleri; İslam bankacılığı doğrultusunda fon kullandırma, yatırım yapma ve uzun süreli krediler vermek, Şubeler açmak, yöresel ticareti finanse etmektir (Uçar, 1989).

4.4. Türkiye

Türkiye’de katılım bankacılığı prensiplerinin uygulandığı ilk kurumsal yapılar para vakıfları olmuştur. İlk para vakfı, İstanbul’un fethinden hemen sonra 1456 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından 24.000 altın tutarı ile kuruldu. Vakıf, yeniçeri ocaklarına verilen etlerin temini için kasaplara finansman sağlıyordu. Sayıları ve önemi giderek artan para vakıfları 19. yüzyıla kadar varlıklarını sürdürmüş ve zamanla ekonomik hayat içindeki etkinliğini kaybederek ortadan kalkmıştır.

Dünyada, 1972 yılında petrol fiyatlarının ani artışıyla Ortadoğu ve Körfez ülkelerinde oluşan sermaye fazlası ve yüksek likiditenin etkisi ile modern anlamda kurulan ilk faizsiz banka Nasser Social Bank, Kahire’de faaliyete geçti. 1975 yılında 43 Müslüman ülkenin katılımı ile İslam Kalkınma Bankası kuruldu. Türkiye’de 1975 yılında İslam Kalkınma Bankası’nın kurucu üyeleri arasında yer almıştır. 1984 yılında sermaye payını artırarak bu kuruluşun en büyük ortaklarından biri haline gelen Türkiye, İslam Kalkınma Bankası Yönetim Kurulu’nda sürekli üye bulundurma hakkını elde etmiştir.

Türkiye’de an itibariyle faaliyet gösteren katılım bankalarından biri olan Albaraka Türk, faizsiz bankacılığın Türkiye’deki öncü kuruluşu olarak 1984 yılında kurulan ve 1985 yılında faaliyete başlayan Türkiye’deki ilk özel finans kurumudur. T.C. Merkez Bankası’nın 21 Ocak 1985 tarih ve 10912 sayılı yazılısıyla faaliyet izni alan Albaraka Türk, başta finans sektörü olmak üzere konut ve ticaret sektörlerinde çok sayıda firmadan oluşan Suudi kökenli Dallah Grubu’nun öncülüğünde İslam Kalkınma Bankası ve yerli girişimci Topbaş Grubu ortaklığı ile kurulmuştur. Kurumun sermayesinin büyük bir bölümü yurt dışından sağlanmıştır. Albaraka’nın 31.03.2016 itibariyle ortaklık yapısında; yabancı ortakların payı %65,98, yerli ortakların payı %9,20, halka açık olan pay ise %24,82’dir (URL 2).

Ana ortağı olan Albaraka Banking Group’un faaliyet gösterdiği Körfez, Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyalarında finansal ürün ve hizmet sunmak konusunda en iyi bölgesel banka ve Dünyanın en iyi katılım bankası olmak vizyonuna; müşterilerine, çalışanlarına ve hissedarlarına ortak fayda sağlamak, gerçek ve tüzel kişilerin finansal ihtiyaçlarına katkıda bulunmak misyonuna sahiptir. Biri yurtdışında olmak üzere toplam 213 şube ve 3817 personeliyle Türkiye’deki müşterilerine küresel bir katılım bankası olarak hizmet vermeye devam etmektedir. 2011 yılında ilk yurtdışı şubesini Erbil-İrak’ta açan kuruluş, 350 milyon dolarlık murabaha sendikasyonu ile sektörünün en büyük meblağlı sendikasyon kredisine imza atmış ve ilk wakala işlemini gerçekleştirmiştir.

Bir diğer öncü sayılabilecek katılım bankası olan Kuveyt Türk Evkaf Katılım Bankası A.Ş. (Kuveyt Türk), 1989 yılında Özel Finans Kurumu statüsünde kurulmuş bir katılım bankasıdır. 1999 yılı Aralık ayından itibaren diğer Özel Finans Kurumları gibi Kuveyt Türk de 4389 sayılı Bankacılık Kanunu’na tâbi hale gelmiştir. Mayıs 2006’da unvanı, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. olarak değişmiştir.

Kuveyt Türk’ün en büyük ortağı olan Kuveyt Finans Kurumu, Türkiye’deki faaliyetlerinin yanı sıra dünyada faizsiz finans kurumları üzerine çeşitli iştirakleri bulunmaktadır. 31 Mart 1989’daki kuruluş sermayesi 15 milyar TL olan Kuveyt Türk’ün sermayesinin %62’si Kuveyt Finans Kurumu’na (Kuwait Finance House), %9’u Kuveyt Devlet Sosyal Güvenlik Kurumu’na, %9’u İslam Kalkınma Bankası’na, %18’i Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne, %2’si de diğer ortaklara aittir (URL 3)

%62’lik sermaye payı ile Kuveyt Türk’ün en büyük ortağı konumundaki Kuveyt Finans Kurumu (Kuwait Finance House) milyarlarca dolarlık toplam fonuyla ve sunduğu çağdaş bankacılık

hizmetleriyle Kuveyt'in dev bir finans kuruluşu olmasının yanı sıra faizsiz finans kurumları arasında dünyada ilk sıralarda yer almaktadır.

Kuveyt Türk uluslararası bir katılım bankası olma vizyonuna paralel olarak yurt dışında da şube ve temsilcilikler açmıştır. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. sağlam sermaye yapısı ve ekonomik gücü ile Türkiye'de katılım bankaları arasında birçok alanda öncüdür

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'de katılım bankaları olarak ifade edilen kuruluşlar, ekonomik ve sosyo- kültürel anlamda toplumsal bir ihtiyaç sonucunda ortaya çıkan kuruluşlardır. İnançlar gereği ve diğer sebeplerden dolayı ekonominin dışında atıl olarak kalmış nakit, likiditesi yüksek kıymetli maden vb. tasarruf araçlarının doğrudan reel ekonomiye kazandırılması hususunda tasarruf sahipleri ile girişimciler arasında önemli bir köprü görevini gören katılım bankaları gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de değişik finansal enstrümanlarla mevcut potansiyel kaynakların daha iyi değerlendirilmesini sağlamaktadırlar.

Dünyadaki en büyük katılım bankacılığı temsilcilerinin HSBC Bank ve CITI Bank olduğu; başta Almanya ve İngiltere olmak üzere Avrupa'nın önde gelen gelişmiş ülkelerinde de faizsiz bankacılığa her geçen gün daha fazla önem verildiği görülmektedir. Türkiye'deki katılım bankalarının da bankacılık sektöründeki payının gün geçtikçe artmasına rağmen, bankacılık sektörü içerisindeki payının halen yetersiz düzeylerde olduğu görülmektedir. Bugün için %5'ler düzeyindeki sektörden aldığı payın önümüzdeki on yıl içinde %15'ler seviyesine yükselmesi beklenmektedir. Katılım bankacılığı sisteminin kendini kamuoyuna yeterince tanıtamamış olması sektörün gelişmesi önündeki en büyük engeldir. İlerleyen dönemde katılım banka sayısı ve sektör büyüklüğü; kamunun yanı sıra özel sektör tarafından yapılacak yatırımlarla artması beklenmektedir. Yakın gelecekte yabancı yatırımcıların da Türkiye'de katılım bankası kurma, satın alma konusunda taleplerinin olacağı düşünülmektedir. Gerek jeopolitik konumu ve gerekse de son yıllarda ekonomik büyüme atılımı gösteren Türkiye'de katılım bankacılığının gelişmesi sayesinde, yurt içindeki atıl kalmış tasarruflar ve küresel İslami sermaye ülke ekonomisine daha kolay bir şekilde kazandırılabilir.

Sonuç olarak dünyada özellikle faiz hassasiyeti olan toplumlar açısından faizsiz bankacılık anlayışı önemli bir yere sahiptir. Günümüze kadar bu bankalarının gösterdikleri olumlu gelişmelerin, önümüzdeki yıllarda da hızla devam edeceği düşünülmektedir. Ancak bu gelişmenin ülkemizde devam edebilmesi için öncelikle katılım bankalarının işleyişinin ve özellikle faiz- kar payı ayırımının banka personeli ve müşterilerine öğretilmesi gerekmektedir.

Faizsiz bankacılıkta yüksek payı olan ülkelerde, faizsiz çalışan banka sayıları da ülkemizde bu alanda faaliyet gösteren banka sayısının en az iki katına yakındır. Ülkemizde halen altı Katılım Bankası faaliyet göstermekte olup, bu sayının yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AINLEY, M., MASHAYEKHI, A., HICKS, R., RAHMAN, A. & RAVALIA, A. (2009). *The development of Islamic finance in the UK*. in Millar, R. and Anwar, H. (Eds), *Islamic Finance: A Guide for International Business and Investment*, GMB Publishing, London, 9-12.
- AKTEPE, İ. E. (2013). *Sorularla Katılım Bankacılığı*. İstanbul: Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayın No: 4.
- GOAIED, M. & SASSI, S. (2010). Financial Development, Islamic Banking and Economic Growth: Evidence from MENA Region. *International Journal of Business and Management Science*, 4 (2), 105-128.
- HASSANI, M. (2010). Islamic banking and monetary policy: experience of Iran (1982-2006). *International Review of Business Research Papers*, 6(4), 430-443.
- IMAM, P.A. & KPODAR, K.R. (2010). *Islamic banking: How has it diffused?* IMF Working Papers No. 10/195, IMF, Washington, DC.
- PARLAKKAYA, R. & ÇÜRÜK, S.A. (2011). Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği, *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 397-405.

SERPAM (2013). İslami Finans, Sermaye Piyasaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Araştırma Notları 1.

UÇAR, M. (1989). *Türkiye 'de-Dünya 'da Faizsiz Bankacılık ve Hesap Sistemleri*, İstanbul: Faisal Eğitim ve Yardımlaşma Vakfı.

Özel Finans Kurumlarının Kurulmasına ilişkin 16.12.1998 gün ve 83/7506 Sayılı Kararname, 2016

5411 sayılı Bankacılık Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5411.pdf> Erişim Tarihi: 05.11.2019

URL 1. Türkiye Katılım Bankaları Birliği, <https://www.tkbb.org.tr/> Erişim Tarihi: 05.11.2019

URL 2. Albaraka Türk Katılım Bankası <https://www.albaraka.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.11.2019

URL 3. Kuveyt Türk Katılım Bankası <https://www.kuveytturk.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.11.2019